

Referat fra møde i taskeforcen for udtagning af kulstofrige lavbundsjord og de kollektive virkemidler d. 2. maj 2024

Sted: Skype

Deltagere: Jannik Seslef (Assens Kommune), Jan Pedersen (Varde Kommune), Susanne Mortensen (Limfjordssekretariatet), Gunilla Ørbech (KL og taskeforce sekretariat), Irene Wiborg (SEGES Innovation), Simon Rosendahl Bjørnholm (SEGES Innovation), Mikael Kirkhoff Samsøe (VKST), Mikael Strandbygaard (Landbrug & Fødevarer), Kristine Elisabeth Mulbjerg (MST), Jakob Blauenfeldt Leonhard (LBST), Asger Petersen, Kenneth Dryden og Lea Bro Nielsen (LBST som taskeforce sekretariat).

Afbud: Henrik Vest Sørensen (NST) og Kjeld Lundager Jørgensen (NST).

Gæst: Andreas Vesterager Hemmingsen (KL), Rasmus Dahlhoff Skaar (Middelfart Kommune), Line Kolding Thostrup (SEGES Innovation) ifm. dagsordenens pkt. 3.

Ad pkt. 1. Velkomst v. sekretariatet

Asger Petersen bød velkommen til mødet med præsentation af dagens program og meldte, at udkast til referatet fra forrige møde, d. 7. marts, ville blive eftersendt til skriftlig kommentering og godkendelse.

Ad pkt. 2. Sekretariatets opfølgning på opgaver siden sidst v. LBST

Asger Petersen gav status på sager og diverse siden sidst:

- Grøn Trepert fylder meget, og der bruges mange ressourcer på tværs af styrelserne - og i KL – på at betjene bestillinger til forhandlingerne.
- LBST arbejder på at løfte udfordring med større anlægsarbejder og infrastrukturprojekter, der sætter udtagningsprojekter på unødigt og erfaringsmæssigt længere pause. LBST har inddraget erfaringer fra taskeforcens kommunale medlemmer og NST i sagen, som alle påpeger, at udfordringen kan udgøre en væsentlig barriere for konkrete udtagningsprojekter. LBST vil via Fødevarerministeriets departement (FVM-DEP) rette henvendelse til relevante statslige styrelser mhp. at finde løsninger. Det kræver pt. ekstra udredning af, hvordan ansvar og regler er placeret i de enkelte ministerier, før at FVM-DEP kan rette konkrete henvendelser.

- LBST forventer at have notat om § 3-sagens betydning for lodsejerkompensation færdigt til mødet i taskforcen d. 13. juni. Notatet omhandler sikkerheden ved at indgå en aftale om deltagelse i udtagningsprojekter mod kompensation. Foruden høring i taskforcen har SEGES Innovation og L&F tilbudt at gennemse notatet i deres respektive juridiske afdelinger. Udtagningskonsulenterne meldte, at de har en særlig rolle i at kommunikere indhold til landmænd på en let forståelig måde. Da der er forskellige kompensationer i de forskellige ordninger, skal notatet koordineres i de tre styrelser. Sekretariatet afklarer, om der kan udarbejdes et fælles notat for de tre styrelser, eller om der skal være ét for LBSTs ordninger og ét/to for Klima-Lavbundsordningen.

SEGES pointerede, at § 3-problematikken stadig fylder meget hos landbrugerne, bl.a. på baggrund af de aktuelle breve om tilbagebetalingskrav. Der nævntes et eksempel på, at der ikke bliver taget konkret stilling til indholdet i de indsendte høringssvar og, at der generelt er et noget, der ikke fungerer i kommunikationen til/med lodsejerne. Det betyder, at afgørelser kan medføre klager og dermed et langt sagsforløb. Stemningen hos landbrugerne vurderedes generelt at være kritisk

Der blev spurgt, om der er mulighed for at videreformidle viden om de berørte lodsejere til relevante projektere, så de er bedre forberedt i dialogen med de berørte lodsejere. LBST og KL fastsætter et møde, hvor det skal drøftes, hvordan man fortsat kan holde projekterne inde i loopet ift. § 3-sagen. LBST undersøger, om kvaliteten af de afgørelser, der bliver sendt ud er solid nok. KL kan udsende information i vand- og naturnetværket igen om opmærksomhed på, at få behandlet henvendelserne om vurdering af §3-arealer. Dertil blev det spurgt, om taskforcen kan bidrage med at gøre behandling af sagerne mere smidig, f.eks. ved at trække på viden i kommunerne om arealernes tilstand i behandlingen af sagerne. Sekretariatet har ikke indflydelse på sagsbehandlingen af tilbagebetalingssagerne, men vil følge op på, om der bliver truffet korrekte afgørelser.

Der er desuden et behov for, at der udbredes generel viden om mekanikken i § 3-reguleringen, da denne kan være vanskelig at forstå blandt landbrugere. Hidtil har udtagningskonsulenterne ikke beskæftiget sig med dette, men taskforcen vurderer et behov for dette fremadrettet.

I forlængelse af ovenstående drøftelser vurderede taskforce medlemmer, at der også er behov for klarhed om vurdering af ammoniakfølsomhed ved etablering af udtagningsprojekter. Det er bl.a. relevant ifm. mulighed for udvidelse af husdyrbrug i lokalområdet. Derfor skal der følges op på regler og vejledning til naturtypebekendtgørelsen og husdyrbekendtgørelsen. Også her kan udtagningskonsulenterne spille en rolle ift. formidling af regler.

Asger Petersen gav kort status over øvrige emner:

- Bekendtgørelse om værditabskompensation er på vej i ekstern høring og vil forventeligt kunne tilbydes i LBSTs udtagningsprojekter under LDP og CAP efter sommer.
- Ny status på fremdriften på udtagningsindsatsen kommer meget snart på udtagning.dk. Her vil der også gives status kommunernes og øvrige typer projekteres andel af projekter.
- Kommunikation om håndtering af det nye tørvekort er på vej.

- Der pågår arbejde om forholdet mellem udtagningsprojekter og bioordninger som opfølgning på ekspertgruppens anbefalinger. Det aftales, at emnet ville blive drøftet yderligere i slutningen af mødet.

Ad pkt. 3. Fælles taskforce-stand på Klimafolkemødet v. KL

Rasmus Dahlhoff Skaar fra Middelfart Kommune præsenterede konceptet for Klimafolkemødet. Han er tovholder på initiativet med fælles stand på klimafolkemødet, hvor Middelfart Kommune også har inviteret medlemmer af ekspertgruppen for udtagning af lavbundsjorder til at være med. Københavns Universitet og Aarhus Universitet har indtil videre meldt positivt tilbage.

Torsdag og fredag er dagene med størst deltagelse af fagligt interesserede, hvorfor disse dage vurderes at være mest relevante for taskforcens deltagelse med centrale aktører. Der skal snarligt ske en afklaring af, hvem der skal være med på standen i de to dage, evt. inkl. lørdag. Desuden er der behov for en afklaring af standens budskab, blandt andet pga. deltagelse af Københavns og Aarhus Universiteter, som ikke er medlemmer af taskforcen. Der skal være enighed om et overordnet budskab med plads til de enkelte aktørers forskellige synspunkter på udtagningsindsatsen. Samtidig er det vigtigt at få afspejlet den konsensus, som kendetegner taskforcen på folkemødet. Rasmus foreslog derfor et kommissorium, der kan sætte rammerne for kommunikationen på standen, f.eks. om hvordan indsatsen foregår i praksis.

Det blev aftalt at nedsætte en arbejdsgruppe, der driver planlægningen af initiativet frem mod sommerferien. Arbejdsgruppen inviterer taskforcen til et opsamlende onlinemøde inden sommerferien og et kort koordinerende onlinemøde for alle deltagere umiddelbart inden klimafolkemødet. Rasmus skal hurtigst muligt have kontaktoplysninger på deltagere i arbejdsgruppen til det fortsatte arbejde frem mod mødet.

Ad pkt. 4. Fælles drøftelse af forslag til fokuspunkter for taskforcen i anden halvdel af 2024, herunder øvrige kollektive virkemidler

Bordrunde med input til fremtidige fokuspunkter ift. det videre arbejde i taskforcen i efteråret 2024 samt 2025:

- SEGES Innovation pegede på, at der kan være behov for at genoptage fokus på fosforproblematikken pba. seneste udmeldinger fra eksperter. Det blev foreslået, at relevante eksperter inviteres til et møde i taskforcen mhp. yderligere afklaring. MST præciserede i denne sammenhæng, at de ikke er enige i denne vurdering, og der er nye tiltag (fosforvirkemidler) undervejs. De seneste år er der gjort meget for at minimere denne barrieres betydning. Derudover skal skov evt. tænkes ind i taskforcens kommissorium, eftersom skov forventes at komme til at fylde mere på dagsordenen. Der skal følges op herpå efter Grøn Trepartsforhandlingerne samt genbesøget af landbrugsaftalen.
- LBST (jordfordelingskontoret) forudså et behov for at fokusere på implementering af værditabsmodellen i praksis i efteråret.
- MST bemærkede, at værditabskompensation i Klima-Lavbundsordningen og øvrig forenkling af regler i ordningen vil være relevant i efteråret.

- KL vurderede, at § 3-sagen og administration af Naturbeskyttelseslovens § 3 - 4 kan være relevante at genbesøge. Desuden er det vigtigt at styrke jordfordelingsværktøjet, bl.a. med mulighed for strategisk opkøb af arealer og ejendomme. KL understregede vigtigheden af, at der kommer mulighed for jordfordeling i Miljøstyrelsens Klima-Lavbundsprojekter. Derudover fortsat fokus på performance i TastSelv hos LBST.
- Varde Kommune påpegede, at der kan være behov for at øge opmærksomhed på anden lovgivning, som kan have konsekvenser for projekterne og nære omgivelser, herunder naboers bedrifter. Der mangler evt. en større kortlægning af konsekvenser ved etablering af udtagningsprojekter. Derudover vurderede kommunen et behov for at optimere Landbrugsstyrelsens overordnede sagsbehandlings- og udbetalingsproces for vådområde- og lavbundsprojekter.
- L&F pegede på opfølgning på de allerede fremsatte anbefalinger i regi af taskforcen og ekspertgruppen i efteråret. Genbesøget af landbrugsaftalen medfører forventeligt, at der kommer mere fokus på kvælstof. Dette bør afspejles i taskforcens arbejde, hvor der evt. kommer nye virkemidler i spil (f.eks. skov). L&F istemte sig Varde Kommunes kommentar om optimering af sagsbehandlingstider ift. tilskudsordninger vedr. de kollektive virkemidler.
- Assens Kommune pegede på fast-track ordning som et væsentligt tiltag, der skal undersøges muligheder for implementering af i de forskellige tilskudsordninger. Flerfunktionelle formål kommer også til at være vigtig i den fremtidige udvikling af ordningerne.
- Udtagningskonsulenter foreslog nyt initiativ om et rejsehold med formålet at dele viden mellem relevante aktører på tværs af landet. Dette vil kræve tildeling af nye ressourcer. Udtagningskonsulenter vurderede derudover, at der er behov for en stillingtagen til opstilling af solceller (og øvrige vedvarende energitiltag) ift. sameksistens med etablering af projekter. Her bør en ny arbejdsgruppe kunne bidrage til at levere anbefalinger til praktisk gennemførelse af projekter med implementering af vedvarende energitiltag. Derudover bemærkedes, at der er behov for afklaring af, hvordan den nye ordning om permanent ekstensivering kan understøtte udtagningsindsatsen.
- Limfjordsrådets sekretariat opfordrede til, at ansøgningsrunder for vand- og klimaprojekter meldes ud i god tid, så ansøgere har mulighed for at forberede. Derudover pegedes på fortsat at have fokus på forenkling af indsatserne af hensyn til begrænsede ressourcer i kommunerne. I denne sammenhæng er arbejdet med én fælles indgang og større koordinering af den samlede indsats relevant. Ekspropriation blev nævnt som et øvrigt tiltag, som kan være relevant at behandle snart, afhængig af politisk beslutning. Derudover kan praksis vedr. udstykningskontrol i forbindelse med jordfordelinger med fordel beskrives nærmere, herunder ny proces for indsendelse af erklæring for overholdelse af udstykningsloven forud for afsigelse af jordfordelingskendelse.

Sekretariatet følger op med en plan for resten af året samt forslag til første møder i 2025 med udgangspunkt i ovenstående indbudte emner. Denne kan præsenteres på mødet d. 13. juni.

Der var enighed om, at online møder er OK indimellem, men det skal være over Teams frem for Skype. KL sørger fremadrettet for mødeindkaldelsen, da LBST ikke har Teams. Fremadrettet

skal alle huske head-set for optimering af lyd. Fysiske møder er bedst at afholde i Odense med mødetidspunkt kl. 10:15, så folk med toget kan komme til tiden.

Opfølgende drøftelse af sag om udelukkelse af mulighed for at søge om bio-ordninger på kulstofrige lavbundsjord

Som opfølgning på en anbefaling fra ekspertgruppen, arbejder LBST på at udelukke mulighed for søgning om etårige bio-ordninger på kulstofrige lavbundsjord jf. Kulstof 2022-kortet, da bio-ordningerne skaber u hensigtsmæssig konkurrence ift. tilskudsordningerne vedr. permanent udtagning. Udover udelukkelse fra at søge de etårige bioordninger undersøgelses muligheder for administration af følgende undtagelser:

1. Hvis en forundersøgelse har vist, at det ikke er muligt at gennemføre et projekt.
2. Hvis der er et etableringsprojekt undervejs, som projektejer vurderer vil tage længere tid end 1 år at realisere og det samtidigt er muligt, samt i overensstemmelse med fremdriften i etableringsprojektet, at søge om bio-ordninger på årlig basis.

LBST foreslår, at en erklæring af fra projektejeren kan være dokumentation for begge undtagelser. Taskforcen meldte følgende tilbage:

- Kulstof 2022 (tørvekortet) er ikke ideelt til administrationen af udelukkelsen, da der også vil være randarealer i projektområdet, som ikke er omfattet. Derudover er kortgrundlaget behæftet med usikkerheder, der medfører udfordringsret, som kan være vanskelig at administrere.
- Administration af både udelukkelse og undtagelser skaber større kompleksitet og flere regler, hvilket ikke er at foretrække. Det kan overvejes, at der kan anvendes en udfordringsret i stedet.
- Det bør overvejes at undersøge, om staten kan undersøge incitamentsstrukturen mellem bio-ordninger og tilskudsordningerne for permanent udtagning.
- Det kan også overvejes at blive undersøgt, om staten kan gøre deltagelse i et kommende udtagningsprojekt obligatorisk for at få tilskud via en bio-ordning.
- GLM 8-kravet om 4 pct. braklægning udgør en større udfordring end konkurrencen med bio-ordninger, da kravet gør det mere attraktivt at anvende de marginale jorder til opfyldelse af krav ift. de kollektive virkemidler.

LBST takkede for feedback, som tages med i det videre arbejde.